

Umbelliferae

Daucus carota L. (HAVUÇ)

Apium graveolens var. *dulce*

(YAPRAK KEREVİZİ)

Apium graveolens var. *rapaceum*

(KÖK KEREVİZİ)

Anethum graveolens

(DEREOTU)

Foeniculum vulgare (REZENE)

Petroselinum crispum

P. Hortense

(MAYDANOZ)

HAVUÇ

Havuç türleri:

Avrupa havuçları:

- Turuncu renkli
  - Öz kısmı az
  - Öz ve floem aynı renkte
- Asya havuçları:

- Mor – sarı-beyaz renkli
- Öz kısmı fazla ve sert
- Floem ve ksilem farklı renkte

TARİHÇE

Avrupa	Orta ve yakın doğu	Çin
14-15.yy	MS 600	13.yy

Üretim durumu

Sebze üretimi içindeki pay: % 1,1

Kökleri yenen sebzeler içindeki pay: % 60

Üretici iller:

Ankara (Beypazarı) Burdur (Gölkhisar)

Hatay

Denizli

Konya (Kaşınhanı, Çumra, Ereğli)

Bitkisel özellikleri

KÖK: Kazık kök

2 kısımdan oluşur:

1. Floem (% 45-65)

2. Ksilem (öz-% 35-55)

KÖK

Renk: Beyaz, Sarı, Portakal, turuncu, kırmızı, mor

Renk maddeleri: Karoten, antosiyanin, antiklorür, klorofil

Rengi etkileyen faktörler:

- İklim-sıcaklık
- Toprak yapısı
- Sulama
- Gübre miktarı ve çeşidi

KÖK ŞEKLİ

KÜT

YUVARLAK

SİVRİ

Kök şeklini

- Çeşit
- Toprak koşulları etkiler

KÖK ŞEKİLLERİ

Minyatür:

Çap:1.3-2.0 cm

Boy: 5-10 cm

Şekil: Silindirik, konik

Tüketim şekli: endüstri

i

Uzun-silindirik (Nantes)

Çap: 3.5-4 cm

Boy: 15-17 cm

Tüketim şekli: Taze

Kısa-Konik (Chantenay)

Çap: 5-6 cm

Boy: 11-14 cm

Tüketim şekli: Taze ve sanayi

Uzun-Konik (Danvers, İmparator, tip-top)

Çap: 5-6 cm

Boy: 11-14 cm

Tüketim şekli: Taze ve sanayi

KÖK KALİTESİ

ŞEKİL

BOYUT

RENK

Şekil BOZUKLUKLARI

-ÇATALLANMA

-EĞRİ UÇ

-ENİNE ve BOYUNA

YARILMA

Neden şekil bozukluğu?

- Toprak özelliği (Ağır ve kesekli topraklar)
- Toprağın işlenme durumu
- Topraktaki kireç miktarı
- Sulama şekli ve zamanı
- Gübreleme
- Yetiştirme mevsimi
- Ekim aralıkları

YAPRAK

- Yapı ve şekil:
- Bileşik yaprak,
- Parçalı
- (ince-uzun/geniş-uzun
- Yaprak rengi:
- Sarı-yeşil, koyu yeşil, gri-yeşil, morumsu yeşil
- Yaprak alanı:
- Erkenci çeşit: az
- Geççi çeşit: fazla

ÇİÇEK

- Çiçek sapı: 60-100 cm
- Çiçek şekli: Şemsiye
- (1-6 kümeli)
- 1. çiçek kümesi (Esas küme)
(Tohum verimini % 90'ı)

Çiçeklenme süresi:

Dikimden 60-70 gün sonra

Çiçek kümesi şekli: Topaç, Oval, Konkav

Çiçek kümesi sayısı: 20-45 adet/bitki)

Çiçek yapısı:

erselik, 5'li, yumurtalık 2 karpelli, erkek kısırılığı var (Dominant 1 gen+modifiye genlerle idare ediliyor)

Tozlanma: Yabancı, böceklerle

TOHUM

•Dikenli, küçük, gri,
Kahverengi, kokulu

Tohum verimi: 7-25 g/bitki

1000 tohum ağırlığı: 1.4-1.8 g

Tohum sayısı/1 g: 750-830 adet

İKLİM İSTEKLERİ

Sıcaklık

Çimlenme: 10-15°C

Gelişme: 15-20°C

Çiçeklenme

Generatif faza geçiş: 10°C-6-8 hafta

Çiçeklenme dönemi: 20-30°C

Renk (Karoten) ilişkisi

KAROTEN

DÜŞÜK

YÜKSEK

Düşük

Sıcaklık

Yüksek

Fazla

Yağış

Az

Az	Sıra arası mesafe	Fazla
Kısa	Vejetasyon süresi	Uzun
Küçük ve kısa	Kök iriliği	İri ve kalın

TOPRAK

Tınlı

Kumlu-tınlı   **ERKENCİLİK**

Milli ve Milli-tınlı : YÜKSEK VERİM

YETİŞTİRME TEKNİĞİ

Gübreleme

Verilecek Gübre Miktarı

•Önce toprak analizi

–15-20 kg saf azot (Amonyum nitrat, potasyum nitrat, sodyum nitrat)

–10-13 kg fosfor

–30 kg potas

Noksanlık ve fazlalık belirtileri

(-) N: Renkte açılma, verimde düşüş

(+) N: Köklerde yarılma, yaprak alanını artırma ve verimde düşüş, muhafaza ömrünü azaltma

P: Verimde artış

K: Muhafaza ömrünü artırma, düşük sıcaklıklara dayanımı artırma

Yabancı otlarla savaş

Ekim öncesi: Trifluralin (2 l/ha)

Çıkış öncesi: Prometryn (2 l/ha), Diflufenican (0.05 kg/ha)

Tohum ekimi

Ekim zamanı: Şubat – Kasım

Ekim yöntemi: Serpme ve sıraya

Tohum miktarı: 0.5-0.8 g/da

Ekim aralıkları:

İri köklü: 10-20 x 6-8 cm

Kısa ve orta boylu: 10-20 x 2 cm

Ekim derinliği: 2-3 cm

Ekim aralığı-kök kalitesi

- Fazla: Kökler kısa-kalın
- Normal Kökler çeşit özelliğine uygun
- Az İnce-uzun

Sulama : Salma, Sızdırma, Yağmurlama

Hasat

•**Hasat kriterleri**

–Kök iriliği

–Çap

–Yapraklar

Erkenci havuçlar:

1-2 cm çap/ 5-10 cm boy

Geççi çeşitler: 4-5 cm çap/ 15-25 cm boy

Verim: 2-7 t/da

Hasat sonrası işlemler

•Yıkama

•Sınıflandırma

•Paketleme

Muhafaza

Ürün kayıplarının nedenleri:

Mekanik:

–Kırılma

–Yarılma

Fizyolojik

– Su kaybı

- Renk kaybı
- Tat kaybı (acılaşma)
- Filizlenme
- Köklenme
- Öz çürümesi
- Enzimatik kararma

•Patojenik

- Bakteriyel yumuşak çürüklük (Erwinia carotovora)
- Siyah çürüklük (Stemphylium radicanum)
- Gri küf (Botrytis cinerea)
- Yumuşak çürüklük (Rhizopus tritici, R. Stolonifer, R. Oryzae)
- Sulu yumuşak çürüklük (Sclerotinia sclerotiorum)

Kayıpları önleme yöntemleri

- Uygun hasat dönemi
- Uygun hasat yöntemi
- Depo öncesi işlemler
  - Tepe kesme
  - Yıkama
  - Ambalajlama

Muhafaza yöntemleri

- Tarlada bırakma
- Toprağa veya kuma gömme
- Soğuk hava depoları
  - Doğal soğutmalı
  - Yapay soğutmalı (0°C, % 90-98 ON: 5-6 ay)
  - Kontrollü atmosferde (2-3 °C, % 1-2 O2/ %2-4 CO2)
  - Düşük basınçta (8 Kpa basınç, % 100 ON)